

ХРОНІКА НАУКОВО-МЕТОДИЧНОГО ЖИТТЯ
ШОСТИЙ МІЖВУЗІВСЬКИЙ НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ
СЕМІНАР «АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ
ІСТОРІЇ УКРАЇНИ ТА ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ
У ВИЩІЙ ШКОЛІ»

Київ, 28 листопада 2013 р.

С. В. Чолій

28 листопада в НТУУ «КПІ» відбувся шостий міжвузівський науково-методичний семінар «Актуальні проблеми викладання історії України та історії української культури у вищій школі», який проводився під егідою Міністерства освіти і науки України та за активного сприяння Інституту інноваційних технологій і змісту освіти, Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Ініціатором проведення семінару традиційно виступає кафедра історії НТУУ «КПІ». А його мета — поглибити співпрацю та налагодити обмін досвідом між представниками провідних вищих навчальних закладів України, поширити інформацію про новітні тенденції в історичній науці та у викладанні історії.

Тематичним спрямуванням цього річного зібрання став важливий напрям у дослідженні й викладанні історії України – історична біографістика. Учасниками семінару цього року стали представники інститутів НАН України, Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Київського університету імені Бориса Грінченка, НПУ імені М. П. Драгоманова та НТУУ «КПІ». Також присутніми були представники професорсько-викладацького складу низки вищих навчальних закладів з різних регіонів нашої країни.

Вже традиційно семінар проходив у 6 корпусі НТУУ «КПІ». З вітальною промовою виступив модератор першого засідання О. А. Удод, директор Інституту інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки України, завідувач відділу української історіографії Інституту історії України НАН України, член-кореспондент НАПН України, доктор історичних наук, професор. Він також став першим доповідачем, розкривши у виступі основні проблеми, які нині постають перед дослідниками української історії. Зважаючи на те, що в українській історичній науці панівним підходом до історичного процесу є повернення до історичних традицій розвитку української історіографії дорадянського періоду, частим явищем є заперечення позитивних досягнень української історичної науки за останні кілька десятиліть. Створення сучасного українського гранднративу, яке розпочалося наприкінці перебудови, триває, і в ньому залишаються відкритими важливі концептуальні питання. Суттєвою частиною наративу, зауважив доповідач, мають стати нетенденційні оцінки конкретних істо-

ричних постатей. Завданням сучасної української історичної науки є написання науково обґрунтованих достовірних біографій та створення «українського пантеону», який міг би стати стрижнем неупередженого бачення історії.

Далі з ґрунтовною доповіддю виступив заступник директора Інституту історії України НАН України, член-кореспондент НАН України, голова правління Національної спілки краєзнавців України, доктор історичних наук, професор О. П. Реєнт. Його доповідь була заснована насамперед на особистому досвіді роботи члена експертних рад з атестації кадрів. Науковець критично охарактеризував ситуацію, яка склалася з історичними, зокрема біографічними, дослідженнями в сучасній українській історичній науці. Олександр Петрович вказав на зниження якості кандидатських дисертацій, часту відсутність постановки справді актуальних питань у нових дослідженнях, зазначивши, що це може стати проблемою в контексті формування нових наукових та освітніх кадрів. Українська біографістика, зауважив О. Реєнт, інколи повторює негативні тенденції української історичної науки загалом, що подекуди унеможлиблює виявлення істинної ролі тих чи інших особистостей.

Своїми думками щодо ролі й місця національних меншин України в науковій біографістиці поділився в. о. директора Інституту політичних та етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, доктор історичних наук, професор О. М. Майборода.

В ході першого засідання також було вислухано виступи провідного наукового співробітника відділу української історіографії Інституту історії України НАН України доктора історичних наук, професора І. І. Колесник, а також заступника декана історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка, кандидата історичних наук, доцента Ю. О. Гомана.

Професор Колесник окремо зупинилася на такій галузі історичного знання як історична біографістика. Під час доповіді вона презентувала новітнє видання «Українська історіографія» та розкрила суть власної концепції історіографічних і біографічних досліджень. Ірина Іванівна відзначила потребу в розвитку новітньої галузі історичної науки та спеціальних історичних дисциплін — біоісторіографії. На думку дослідниці, ця дисципліна — напрям на перетині історіографії та біографістики, дасть змогу простежити, як змінювалися наукові та суспільні погляди на ту чи іншу особистість у різні історичні періоди. Розвиток досліджень у цьому міждисциплінарному напрямі допоможе по-новому поглянути на вже хрестоматійні для українського дискурсу постаті.

Натомість Юрій Олексійович Гоман у доповіді зосередився на філософському та суспільно-політичному аспектах ролі конкретної особистості в суспільстві та історичних дослідженнях зокрема. На його думку, саме стан розвитку суспільних відносин часто зумовлює інтерес до тієї чи іншої особистості. Водночас політична кон'юнктура може заважати дослідженню життя та діяльності конкрет-

них осіб. Незважаючи на політичну доцільність, справжнє завдання історика — виокремити та дослідити саме тих особистостей, які справді можуть вважатися видатними в контексті кожної епохи, або ж стати прикладом пересічного, «середнього», але, незважаючи на це, репрезентативного для суспільного аналізу громадянина, діяча чи особистості.

На підтримку цієї думки висловився й професор історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка, член Науково-методичної комісії з історії Міністерства освіти і науки України, доктор історичних наук І. В. Верба. Він також вказав на важливу проблему сучасного викладання історії у вищій школі — незацікавленість студентів у вивченні матеріалу курсів та слуханні лекцій. Зважаючи на це, професор Верба зазначив, що важливим елементом зацікавлення студентів можуть стати саме ключові деталі життя та діяльності конкретних осіб, наших співвітчизників. Сучасні курси історії, переповнені сухими датами та фактами, могли б стати значно цікавішими, якщо включити в них дані біографічних досліджень, зокрема ті з них, що досі не були відомими широкому загалу. Новітні вузівські підручники мають зацікавити студентів у дисциплінах разом з науково-інформаційною та освітньо-пізнавальною функціями, чому лише сприятимуть результати біографічних досліджень.

Незважаючи на те, що семінар тривав лише один день, на ньому було порушено низку актуальних і цікавих питань, про що свідчила велика кількість запитань з аудиторії. Окрім виступів та участі в дискусії високих гостей нашого університету, до яких необхідно додати професора Ф. Л. Левітаса, професора І. А. Коляду, доцента Н. І. Загребельну та ін., важливими стали й доповіді наших співробітників, зокрема представників кафедри історії (доктор історичних наук, професор С. О. Костишева, професор Б. П. Ковальський, доктор історичних наук Ю. В. Хитровська та ін.), Державного політехнічного музею та Науково-технічної бібліотеки ім. Г. І. Денисенка. У доповідях останніх йшлося про наявні у фондах наукових установ «КПІ» історичні матеріали, які можуть стати корисними для з'ясування ролі в українській історії відомих винахідників та вчених, які починали творчий шлях саме в стінах нашого навчального закладу (Н. В. Писаревська та М. О. Мірошніченко). Зауважимо, що протягом усієї роботи семінару учасники могли ознайомитися з книжковою виставкою «Видатні особистості в історії і культурі українського народу», яку підготувала Науково-технічна бібліотека НТУУ «КПІ» імені Г. І. Денисенка.

За останні роки семінар став уже традиційним майданчиком для обміну думками й досвідом між представниками різних навчальних та наукових установ України. Такі заходи, які допомагають удосконалювати й покращувати наукову та навчальну роботу, є черговим доказом міцних зв'язків між українськими істориками. Для нас особливо приємним є те, що саме НТУУ «КПІ» вкотре став місцем проведення такого заходу.

**ФОТОРЕПОРТАЖ З МІСЦЯ ПОДІЇ.
VI МІЖВУЗІВСЬКИЙ НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ СЕМІНАР
«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ ІСТОРІЇ
УКРАЇНИ ТА ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ
У ВИЩІЙ ШКОЛІ»**

Київ, 28 листопада 2013

**Учасники обмінялись думками про стан і
перспективи викладання історичних дисциплін у вищій школі**

